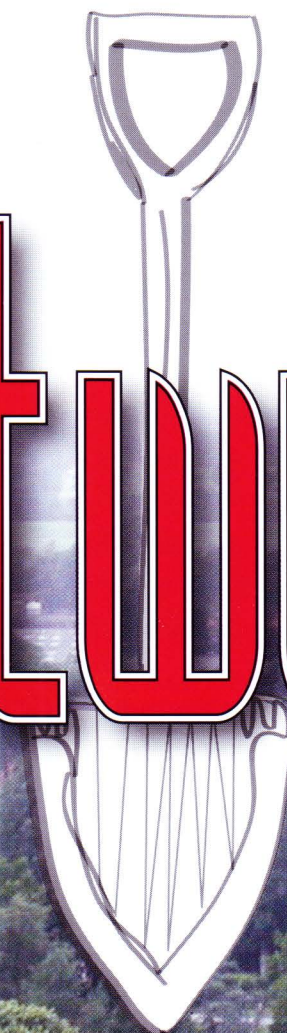

Spitwark

DERDE JAARGANG
NOVEMBER 2010

6

VAN DE VOORZITTER

VAN DE REDACTIE

STOOMSCHIP "HAULERWIJK"

60 JAAR GELEDEN

MARKANTE HAULERWIJKSTERS

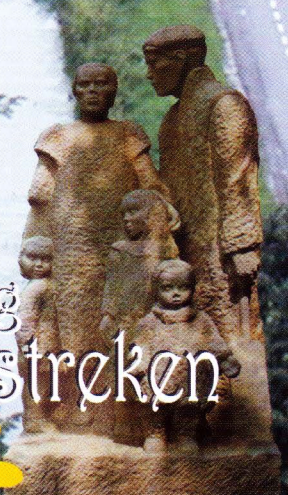
BIJNAMEN

ALD NYS

DE WANDELING

VERENIGINGSNIEUWS

Historische Vereniging
Haulerwijk & Omstreken

SPITWURK

Ledenblad van de
Historische Vereniging
Haulerwijk e.o.

REDACTIE

Redactiesecretariaat:

p/a Valkeniersweg 1
8433 JA Haulerwijk
spitwurk@gmail.com

Redactieleden:

Anneke Luinenburg
Bonnie Oenema
Fokke Visser, Archief
Eindredacteur:
Thijs de Boer

BESTUUR

Bestuurssecretariaat:

W. Boonstra-Hut
Leeksterweg 18
8433 KX Haulerwijk
0516-421360

Bestuursleden

Thom Adamse, voorzitter
Henny van Gerner,
penningmeester
Jaap de Boer, fotoarchief
Thijs de Boer, redactie
Spitwurk

Vormgeving en druk:
Drukkerij Deddens, Roden

INHOUD

Van de voorzitter	3
Van de redactie	3
Stoomschip "Haulerwijk"	4-5
60 jaar geleden	6-8
Markante Haulerwijksters	9-11
Puzzel	12
Bijnamen	12
Ald Nys	13
De Wandeling	14
Verenigingsnieuws	15

Van de voorzitter

We naderen het eind van dit jaar en het gaat goed met onze vereniging.

Het aantal leden is stabiel en bedraagt ruim 500; dit tot tevredenheid van het bestuur.

Wanneer wij een vergadering organiseren is het kiezen van een aansprekend onderwerp niet altijd even gemakkelijk. Daar had de bijeenkomst over **"Kunst en Kitsch"** geen last van. Deze bijeenkomst was een groot succes en er blijkt nog veel historisch materiaal te zijn.

Dit geldt ook voor ander tastbaar materiaal; zoals foto's en dergelijke.

Enkele leden van onze vereniging zijn wekelijks een ochtend bezig met het digitaliseren in "onze" kamer in het Rabobankgebouw.

Verder wil ik u attenderen op onze uitstalling in de bibliotheek die wij inrichten met historisch materiaal. Een bijzonder woord van waardering gaat uit naar Anneke Luinenburg voor haar inzet en betrokkenheid. We hopen dat we deze ruimte nog lang tot onze beschikking mogen houden, om, op deze manier, de interesse in de geschiedenis van deze streek te kunnen uitdragen.

Niet onbelangrijk zijn de verhalenw die op haar beurt weer nieuwe verhalen oproepen. Ik verwijs u graag naar deze uitgave van Spitwurk en wens u daarbij veel leesplezier toe.

Thom Adamse
Voorzitter Historische
Vereniging Haulerwijk e.o.

Van de redactie

We beginnen met een korte voorbeschouwing over de werkwijze van de redactie. Voordat Spitwurk bij u in de brievenbus wordt gedeponneerd is er nogal wat aan vooraf gegaan. De redactie komt met enige regelmaat bij elkaar om allerlei dingen te bespreken, het gaat daarbij vooral om de keuze van artikelen, welk fotomateriaal past er bij en het stellen van een deadline, met andere woorden: wanneer moet het klaar zijn. Het belangrijkste item is of de kopij voldoet aan de criteria welke we ons als redactie hebben gesteld. Met deze kleine voorbeschouwing gaat het in deze uitgave van Spitwurk nr. 6 om de volgende onderwerpen.

De naam van het dorp Haulerwijk wordt deze keer nogal uitgebreid in beeld gebracht.

In het eerste artikel gaat het om de ondergang van een stoomschip met de naam Haulerwijk.

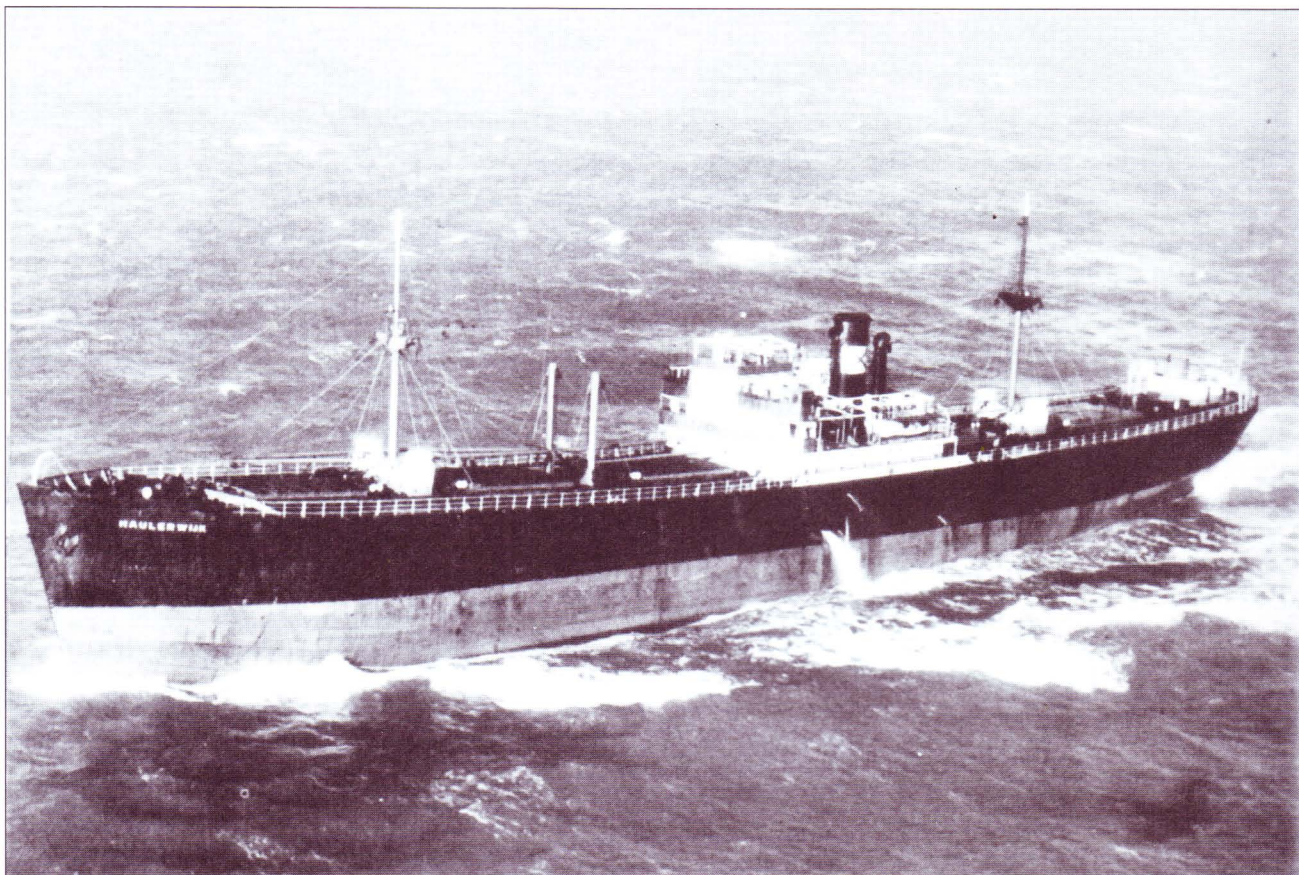
Het tweede artikel heeft direct betrekking op het dorp zelf. Op 23 augustus 1950 werd Haulerwijk getroffen door een nogal hevige wervelstorm.

Het derde artikel betreft de beschrijving van een markant persoon uit Haulerwijk; ver terug in de tijd.

In de rubriek "Ald Nys" gaat het over de jaarlijkse najaarsmarkt van 27 oktober 1910 en over de jaarvergadering van ijsclub "Nooitgedagt" op 16 november 1910.

Verder is er nog een aanvulling op het verslag van het gesprek met mevrouw van der Velde, en de vaste rubrieken; verenigingsnieuws, bijnamen, de prijsvraag e.d. Mochten er lezers zijn die een bijdrage willen leveren aan dit blad dan wil de redactie daar graag gebruik van maken.

Eventuele reacties worden met belangstelling tegemoet gezien.

Stoomschip "Haulerwijk"

Haulerwijk was vroeger vernoemd. In 1924 werd een stoomschip van stoomvaartmaatschappij "Wijklijn" genoemd naar een dorp of plaats, welke op wijk eindigde. Zo werd er ook een stoomschip vernoemd naar Haulerwijk.

Het schip werd gebouwd bij de werf Clyde Shipbuilding and Engineering & Co Ltd. Port Glasgow. Tijdens de tweede wereldoorlog en wel op 30 september 1940 werd de "**Haulerwijk**" tijdens zijn reis van Milfort haven naar Tampa op de Atlantische Oceaan door een Duitse onderzeeër, de U 32, tot zinken gebracht.

DE LAATSTE REIS

Op 22 september 1940 vertrok de "**Haulerwijk**" met als kapitein J.J.A. Oepkes uit Newport met bestemming Tampa. Eerst werden de havens van Berry Roads en Milford Haven aangedaan. Van daar werd er in konvooi verder gevaren.

DICHTE MIST:

Als gevolg van dichte mist raakte de "**Haulerwijk**" op 26 september het konvooi kwijt. Het schip was daardoor op zichzelf aangewezen, waarbij werd geprobeerd om al zigzaggend de reis voort te zetten en weer aansluiting te krijgen bij het konvooi. Het liep echter anders dan waar de bemanning op had gehoopt. Op 30 september werd de "**Haulerwijk**" aangevallen door een Duitse U32. Een afgevuurde torpedo ging onder het schip door. Onmiddellijk werd van koers veranderd, naar stuurboord in de richting van de bellenbaan. Omstreeks 16.00 uur werd er weer van koers veranderd, met de bedoeling om een verdere aanval

meer lezen, wordt lid.

60 jaar geleden

HAULERWIJK GETROFFEN DOOR WERVELSTORM

WONING VAN H. BEIJERT

23 AUGUSTUS 1950

Op 23 augustus 1950 werd Haulerwijk getroffen door een cycloon. Het was in het begin van de avond van deze bewuste dag dat de cycloon zich aankondigde. De lucht was een tijdlang zwart grijs gekleurd en werd vervolgens sulferkleurig. Het weerlichtte onophoudelijk, waarbij het leek alsof er vuurballen door de lucht dreven. Op een zeker moment werd het bladstil, plotseling werd de stilte doorbroken door het geraas van een geweldige wervelstorm.

DE WERVELSTORM

De wervelstorm kwam vanuit Haule, richting Blauwe Bos waar het zich als het ware een weg baande door de bomen. Zeker duizend dennen werden afgebroken alsof het luciferhoutjes waren. De ravage in het bos was enorm. De cycloon raasde richting Haulerwijk en kwam aan waar nu Kerkstraat 35 is. Enkele woningen werden geheel of gedeeltelijk verwoest. Ook veel van de graanoogst, welke nog in schoven op het land stond te drogen, ging verloren.

meer lezen, wordt lid.

Markante Haulerwijksters

MEESTER WIETSE

Wietse van der Mei werd op 5 december in het jaar 1850 geboren te Haulerwijk, hij trouwde op 2 oktober 1873 met Johantje Halbersma. Meester Wietse heeft zijn hele leven in Haulerwijk gewoond en overleed op 14 maart 1936.

Meester van der Mei was van beroep onderwijzer en kleine boer; hij woonde aan de Kerkstraat hoek Molenweg.

BRUGGETJE OVER DE MOLEN WIJK

In het jaar 1874 werd hij aangesteld als onderwijzer voor de wintermaanden aan de openbare lagere school te Haulerwijk.

De kinderen gingen in die tijd alleen 's winters naar school omdat ze zomers niet konden worden gemist om het land te bewerken. Op deze school zaten kinderen van christelijke en niet christelijke ouders. Ook het personeel was van beide richtingen. In de volksmond werd meester van der Mei "meester Wietse" genoemd. Hij was een veelzijdig man en een vraagbaak voor velen.

INITIATIEVEN MET BETREKKING TOT ARMOEDEBESTRIJDING

Naast zijn werk als onderwijzer was hij op vele terreinen actief in Haulerwijk. Het voert te ver om alle facetten van zijn werkzame leven te beschrijven. In dit artikel zal het uitsluitend gaan om een weergave van die activiteiten welke voor ons dorp van blijvende betekenis zijn geweest. In Spitzwerk nummer 4 is in een artikel al aandacht

meer lezen, wordt lid.

Bijnamen

We willen het deze keer hebben over de familie Hof:

JAN HOF:

Zijn bijnaam was "Jan de Wilde"

Vanwaar deze bijnaam? Wie kan ons dat vertellen?

JACOB HOF:

Hij had als bijnaam "Jacob Sniere"

meer lezen, wordt lid.

OPLOSSING PUZZEL NUMMER 5

De heer L. Haak schrijft het volgende:

Volgens mij stond dit huisje aan de Slotemaker de Bruineweg en wel op de plek waar ook het zogenaamde witte bruggetje was. Dit is waar de firma Viersen zich bevindt. Achter het huisje was de boerderij van Jan ten Hoor (Jan en Griet). In het huisje woonde **Steven Akker met zijn vrouw Sjouk**. Ik meende dat Sjouk een zuster was van Louw Douwsma, die iets verder woonde. Het kan ook zijn dat Sjouk een zuster was van Louw Douwsma.

meer lezen, wordt lid.

ONZE NIEUWE PUZZEL, NUMMER 6

Weet u waar dit huis stond? En wie er gewoond hebben?

Stuur uw oplossing naar:

Valkeniersweg 1

8433 JA Haulerwijk

Of per mail: spitwurk@gmail.com

Uit de goede inzendingen is getrokken dhr. Haak. De andere inzenders worden bedankt voor hun inzendingen.

Ald Nys

NAJAARSMARKT

De jaarlijkse najaarsmarkt werd gehouden op 27 oktober 1910. Aan de noordzijde van de brug werden schapen, geiten en varkens aangeboden, aan de zuidzijde de koeien.

De handel in vette varkens was gewild.

Voor beste melk en kalf koeien betaalde men een goede prijs. De Friese schapen waren duur. De handel was levendig.

Er waren verschillende kramen aanwezig waar men spullen kon kopen.

Op de foto Remmelt Dijkstra die staat voor zijn kraam aan de vaartzijde van de brug.

R. DIJKSTRA

IJSCLUB "NOOITGEDAGT"

Op 16 november 1910 hield ijsclub "Nooitgedagt te Haulerwijk en omstreken" haar jaarvergadering bij café Brandsma. In kas was fl.125,- zo meldde penningmeester Wierd Ritsema.

Door het vertrek van meester Stedehouwer moest er een nieuwe voorzitter worden gekozen. Met algemene stemmen werd meester de Jong tot het nieuwe hoofd van de openbare lagere school gekozen.

Besloten werd om de eerste hoofdlijnen in het

meer lezen, wordt lid.

TWEELING WOONDE IN EEN PLAGGENHUT

Op 22 januari 1828 zijn deze tweeling zusjes Grietje en Boeltje Graanstra geboren te Bakkeveen. Grietje was getrouwd met Hendrik Smit en Boeltje met Roel Veenstra.

Deze foto, met de bloeiende hulstboom voor hun plaggenhut, is gemaakt ter ere van hun tachtigste verjaardag door Lambertus Kok.

meer lezen, wordt lid.

den toen ze weduwe waren getrouwd.

GRIETJE EN BONTJE VOOR HUN PLAGGENHUT

De Wandeling

Het was wonderig en koud, die zondagmorgen
in december 1948, toen ik met Heit en de
keeshond richting Het Blauwe Bos liep.
Het pad langs de wijk was zwaar besneeuwd,
straf de Oostenwind, rechts het korfbalveld
van ADO, links het huisje van Jan ten Hoor.
Voorbij keuterboer Niekes Veenstra, die plots
naar Canada verdween,
maakte het pad een soort gerekte liggende Z
langs het lage huisje van Van der Wal, ouders
van Jan, die op school Bukker werd genoemd.

Verder op het pad, als rails door de sneeuw,
bevroren karrensporen,
in de natte herfst gevormd door paard en
wagen van Wobbe Dijk,
die recht tegenover ons kruidenierswinkeltje
zijn rommelboerderij had waar ik soms
aardappelen at, die voor de varkens bestemd
waren,
en werden gekookt in een enorme gietijzeren
pot, welke op hout werd gestookt.

In het landschap, graspollen als wratten,
prikkend door de sneeuw.
Indrukwekkend de sparrenlaan, het bos
noordelijke binnenkomend.
Kaarsrechte stammen, tientallen meters
hoog, takken dakpansgewijs, waar ik als kind
gebruik van maakte om vanuit de boomtop
te turen richting Haulerwijk om de
toren van de Hervormde Kerk te zien.

Plotseling een ritselend geluid,
dalende een deken van korrelsneeuw.
Het Blauwe Bos, een soort lawine
in de stilte van de zondagmorgen.

Op de terugweg, weer door het heideveldje,
met zijn pijpenstrootjes, die fier vanuit een
soort verdroogde ragebol, prikten in de koude
lucht.

Ik plukte ze voor Pake Koenen, ze werden
gedroogd naast de kachel.
Later werd de spriet een soort lucifer, het vuur
van de kachel aansteker
Nog zie ik Pake zijn pijp opsteken, de lange
spriet walmend in de hand.
Het ritueel was voor mij nogal opwindend,
een soort van vuurtje stoken. Jaren later, Pake
was al lang overleden, vertelde Heit de echte
reden. Pake's drijfveer was zijn
zuinigheid, je spaarde er vele lucifers mee uit.

Geert Koenen
Dauwvroeg in Haulerwijk;
Jeugdhervindingen

14

Schrijfster van de boeken:
Het Joustra Huussien in de Olde Scheid,
Ik ben blij dat er nog wat overgebleven is,
Turfstrooiselfabriek "Fochteloërveen",
150 jaar Eilewijk.

ALIE WEGDAM-ALBERTS

is op 8 september 2010 overleden.

FOTO: SJOERD WIJLAND

Verenigingsnieuws

Van de activiteiten die aangekondigd waren in OUD NIEUWS no.6 kunnen we nu verslag

uitbrengen:

Er was een tentoonstelling in de bibliotheek met als onderwerp: "LANDSCHAP" te bewonderen!

Naar aanleiding van dit thema hadden we voor de kinderen van de Schalmey (de andere scholen waren niet op ons aanbod ingegaan) op de laatste middag voor de herfstvakantie (22 oktober 2010) boswachter van der Meulen uitgenodigd. De schoolleiding had de kinderen in 2 groepen verdeeld. De eerste groep ging zich in school creatief uitleven met Oost-Indische inkt wasco en kleurstiften.

De tweede groep ging op de fiets met de boswachter naar het bos. Hier kregen ze van hem "aanschouwelijk" onderwijs. Hij vertelde boeiend over boom - plant - water en dier!

Nadat de groepen hadden gewisseld kwam mevrouw Rie van Dijk de schilderstukken beoordelen. Ze kregen een plaatsje aan de balustrade op de eerste verdieping of bij de tentoonstelling "LANDSCHAP".

Het was een leerzame middag waarbij de historie van het bos aandacht kreeg. Op 8 november was de prijsuitreiking van het werk van de kinderen. Zes kinderen werden met een cadeautje beloond.

DE VOLKSVERHALENVOND

Hieraan wordt gewerkt. Kandidaat "vertellers" kunnen zich nog steeds aanmelden.

De huidige tentoonstelling in de bibliotheek staat in het teken van "De Vroegere Winters".

Verslag: 5 november 2010 met als onderwerp "**Over Kunst en Kitsch**"

Al voor half acht zaten er mensen met hun schilderijen, sieraden, gereedschappen enz. te wachten op de komst van Luitzen Haak en Evert Kramer. Beide heren gingen deskundig de aan hen getoonde voorwerpen beoordelen: was het KUNST of KITSCH? De uitleg was steeds duidelijk en soms erg spannend. Er waren ook topstukken te bewonderen. Of het allemaal wel zo waardevol was als de eigenaar had verwacht blijft een open vraag. Zowel de opkomst als de stemming in de zaal was bijzonder goed te noemen!

Lezing met als onderwerp: "van Postkoets tot Turbodiesel" op donderdag 20 januari 2011, aanvang 20.00 uur in de Enter. Dhr. Jan Bos van het Drents Archief houdt een lezing over dit artikel: met lichtbeelden

RECTIFICATIE

In Spitwark nummer 5 in de rubriek: **Herinneringen van Mevrouw van der Velde- van der Veer**

staat een onjuiste weergave van het gesprek met haar. Het gaat daarbij om het volgende:

Op bladzijde 10 staat vermeld dat haar man Sjoerd bij de directie moest komen omdat hij koffiedronk met het gewone werkvolk. Daarbij staat ten onrechte dat het de directie van Staatsbos zou zijn.

Deze weergave van het gesprek is onjuist.

Het moest zijn de directie van de Heide Maatschappij. Mevrouw van der Velde en haar man woonden toen het gebeurde in Bennekom.

Bij de Heide Maatschappij hechtte men er aan dat er afstand bestond tussen leidinggevend en het (gewone) werkvolk.

Volgens mevrouw van der Velde was de omgang tussen leidinggevend en de ondergeschikten bij Staatsbosbeheer zondermeer goed te noemen en ze is dan ook van mening dat daar van standsverschil geen sprake was.

De redactie hoopt hiermee dit misverstand rechtgezet te hebben.

Rabobank introduceert: De Rabo OpbouwHypotheek.

Vanaf 1 januari is een nieuwe wet van kracht. Als u fiscaal aantrekkelijk uw hypotheekvermogen op wilt bouwen, hoeft dat niet langer via een verzekeraar. Het kan vanaf nu ook gewoon bij uw bank.

Daarom introduceert de Rabobank:
De Rabo OpbouwHypotheek.

Rabobank. De grootste
hypotheekverstrekker én vernieuwer.

Het is tijd voor de Rabobank.

Kijk op www.rabobank.nl/hypotheken of bel met
uw hypotheekadviseur (0513) 46 74 39

Voor dit product zijn twee Financiële Bijsluiters opgesteld.
Deze kunt u vinden op www.rabobank.nl/hypotheken.

Rabobank